

Tuhanded
sündmused

Vali. Vaata. Naudi.

08.09.2017

Kulg nõrkuse, melanhoolia, jätkuse ja pessimismi vaimus

Pirjo Lyytikäinen ja Matthew Potolsky: „Dekadentlike kirjanikke ei sidunud mitte ühine eesmärk, vaid tunne, et ollakse üleminekuaja muutuste keerises kultuurilises mõttes autsaiderid.“

MIRJAM HINRIKUS

Alljärgnev vestlus on ajendatud kahest kultuurisündmusest. 15. – 18. augustini toimus Tallinna ja Helsingi ülikooli ning ETA Underi ja Tuglase kirjanduskeskuse eestvedamisel rahvusvaheline konverents „Lõpumängud ja emotsioonid. Lõputaju modernistlikus kirjanduses ja kunstis“ („End Games and Emotions. The Sense of Ending in Modern Literature and Arts“). Konverentsi fookuses olid afektiivsed aspektid ja emotsioonid kunstiliikides naturalismist ja dekadentsist kuni eri tüüpi modernistlike tekstideni kaasaja kirjanduses ja kunstis. Teise sündmusena avatakse täna, 8. septembril 2017 Kumus näitus „Kurja lillede lapsed“ (kuraator Lola Annabel Kass). Tegemist on esimese dekadentsiteemalise näitusega Eestis, kus peamiselt XX sajandi kahest esimesest kümnendist pärit eesti kunsti esitletakse seekord dekadentsi võtmes.

Miks uuritakse tänapäeval dekadentsi? Näib, et alates 1980ndatest (vt nt Carl Emil Schorske „Fin-de-siècle Vienna“, 1980; Bram Dijkstra „Perverssuse iidolid“ („Idols of perversity“) 1986; Wolfdietrich Rasch „Kirjanduslik dekadents 19./20. sajandi vahetusel“ („Die literarische Dekadenz um 1900“, 1986) on huvi selle vastu eri kultuurikontekstides üha kasvanud ja järjest rohkem ilmub selle kohta ka uurimusi paljudes Euroopa keeltes. Kas sellele varem siis tähelepanu ei pööratud või ehk uuriti seda mingite teiste nimetuste all? Kas te mäletate, kuidas ja millal jõudsite oma uurijakarjääri jooksul dekadentsini?

Pirjo Lyytikäinen: Dekadentsi aktuaalsus on ainult kasvanud, kuigi sellega ei seostu enam sellist huvi sajandilõppude vastu nii nagu võis märgata XX sajandi lõpus: siis võrreldi kahe sajandi lõppe, kuna seda konkreetset lõppemist kogeti vahetult. Nüüd seostuvad huvid lõpu aegade

tajuga, k.a küsimustega meie kultuuri ja tsivilisatsiooni olukorrast, ning näiteks kokkupuutepunktidega seksuaalsuse, rassismi, naiste asendi ja misantroopiaga, kui küsimuse all on dekadents ja tänapäevane mõtlemine. Tänapäeva kirjanikud saavad inspiratsiooni dekadentsi klassikutelt. Michel Houellebecq'i „Alistumine“ tõstab esile J. K. Huysmans'i ja Soomes ilmus 2000. aasta alguses lõpuks tõlge dekadentsi piiblina tuntud J. K. Huysmans'i romaanist „À rebours“ („Äraspidi“ 2013). Ka soomlasest tõlkija Antti Nylén ja teisedki soome kirjanikud on inspiratsiooni saanud nii J. K. Huysmans'i kui ka Charles Baudelaire'i dekadentsist. Kaldungi arvama, et tärkamas on mingi uusdekadentsi vool.

Kui lõpetasin oma dissertatsiooni soome kirjandusklassiku Volter Kilpi modernistlikust teosest „Alatalu saalis“ (*Alastalon salissa* 1933), olin juba tekkinud huvi *fin de siècle*'i vastu, sest Kilpi hinnatud varajased tööd paigutuvad sellesse perioodi. Hakkasin uurima soome sümbolismi prantsuse juuri ja sattusin dekadentsile, mida soome kirjanduslood tol ajal üldse ei tundnud. Volter Kilpi „Antinous“ (1903) muutus just selles valguses mõistetavaks ja varsti leidsin teisi soomekeelseid töid, mis seostusid dekadentsiga. Iseäranis suureks kullaauguks osutus L. Onerva „Mirdja“ (1908) – minu uurimuse üks keskseid objekte. Kokkuvõttes sai soome *fin de siècle* uue ilme just tänu prantsuse sümbolismile ja dekadentsile, modernismi juurtele.

Matthew Potolsky: Kindlasti oli mingi osa tollasest huvist tingitud lähenevast sajandivahetusest. Eks ole loomulik, et mingil perioodil huvi teatud teadusteema vastu kasvab või kahaneb. Estetism oli väga populaarne just 1990ndatel, mis oli omakorda seotud kiiresti areneva *queer*-teooria ja Bourdieu' sotsioloogia retseptisiooniga. Estetismi ümberdefineerimine kultuuripoliitikana tähendas tihtipeale selle vastandamist dekadentsile, mida seostati pikka aega antifeminismi, orientalism'i ja reaktioonilise poliitikaga. Aja möödumine ja uute uuringute tulek sundis uurijaid ümber mõtestama ka dekadentsiliikumist. Pole kahtlustki, et 9/11 sündmuste valguses said dekadentide teosed taas väga aktuaalseks. Vähemalt mu enda tööde puhul peab see paika. Ma ei usu, et oleksin muidu märganud dekadentide rahvusluse kriitikat, kui ma ei oleks Bushi aastatel USAs kogunud väga rõhuvat rahvuslust. Pealegi paistab ülimalt kosmopoliitne dekadentlik liikumine tänapäeva kosmopolitismiuuringute valguses vägagi relevantne.

Kummalisel kombel jõudsin dekadentsini muusika kaudu. Mind on alati huvitanud ekstreemsed kultuurivormid ja see huvi viis mind 1970ndate ja 1980ndate industriaalmuusikani. San Francisco ajakiri RE/Search on 1983. aastal välja andnud raamatu pealkirjaga „Industriaalkultuuri õpik“ („Industrial Culture Handbook“), milles on industriaalmuusikute tutvustused ja intervjuud. Iga intervjuu lõpus on toodud ka bibliograafia. Jõudsin dekadentsini varem loetu ja nendes bibliograafia nimekirjades olevate kirjanike loominguga kaudu.

Kuidas üldse defineerida dekadentsi? Enamik dekadentsi uurijaid näib olevat suures hädas selle lähemalt selgitamisega. On see mõiste või vool, liikumine, koolkond või periood, või on tegemist diskursusega, või on kõik osutatud määratlused võimalikud? Tänapäeva kultuuriuurijad mõistavad dekadentsi sageli kui üht allakäigudiskursust teiste hulgas. Kas ja kuivõrd te sellise väljavaatega nõustute ja mille poolest dekadents teistest allakäigust rääkimise ja selle tajumise viisidest erineb?

Lyytikäinen: *Fin de siècle*'i dekadents on kirjanduse ja kujutava kunsti suundumus, millel olid tihedad sidemed tolle aja allakäigu-, degeneratsiooni- ja lääne maailma huku ideedega, ja mis tõi omakorda kaasa teravnenud ajastu lõppemise meeolud. Dekadentsi ja sellele eelnenud

naturalismi piirid on osalt hägusad, kuid pöördumine sotsiaalsete nähtuste kirjeldusest fantaasiate ja unede (unistuste) maailma poole on üks asi, mis neid eristab. Dekadentsi meistriteosed kujutavad neurootiliste nartsissistide tajuvoolu, kus valitseb „perverssuste deemon“. Sümbolistide unistustesse ja ideaalidesse ei jaksa dekadendid uskuda, ehkki nad igatsevad nostalgiliselt pääseda (välja) jälestusväärsest (moderniseeruvast) kaasajast mida tajutakse kultuuri lõpuna. Haiglaslik vaimustumine õõvastavast ja vihatavast allakäigust on teisest küljest intensiivne tundeseisund, mida nõrkust põdevad dekadendid taotleavad ja mille poole püüdleavad.

Potolsky: Mina püüan rangeid dekadentsi definitsioone vältida. See oli ka mu viimase raamatu põhiline sõnum, mille järgi dekadents on pigem tekstide lugemise viis, mitte mingi kindel kogum teksti tunnuseid. Kõik need omadused, mida tavaliselt dekadentlikule liikumisele omistatakse, nt äärmuslik eruditsioon, süntaktiline ja semantiline keerukus, groteski ja ebatavalise esiletoomine, iseloomustavad ka pea kõiki teisi manerismi vorme. Defineerida dekadentsi koolkonna või perioodina ei ole samuti kohane. Dekadentsi puhul ei saa rääkida ka haaravatest manifestidest, nagu nt Zola ja naturalismi puhul, samuti tõi dekadents kaasa väga vähe vormilisi uuendusi, nagu nt teadvuse vool modernismis. Dekadentsis selline koherentsus puudub, mis teeb selle huvitavaks: dekadentlike kirjanikke, kes ei pruukinud omavahel kunagi kohtuda, ei sidunud mitte ühine eesmärk, vaid tunne, et ollakse üleminekuaja muutuste keerises kultuurilises mõttes autsaidid. Dekadentsi saab defineerida pigem ühiste maitse-eelistuste kui põhimõtete järgi.

Eesti dekadentlik-sümbolistlikes kultuuritekstides, k.a kunst, või ka sellistes näidetes, kus dekadents-sümbolism seguneb naturalismi ja/või realismiga, peaaegu ei kohta sõna dekadents. XX sajandi kahel esimesel kümnendil kriitikas see mõiste siiski aeg-ajalt esineb. Niisiis, kuidas me saame aru, et tegemist on nimelt dekadentsi näitega, või ka selliste töödega, kus dekadents ei domineeri, kuid selle tähendusväli on selgelt äratuntav? Mis on tekstis need märgid või signaalid, mis viitavad, et selle teksti uurimine dekadentsi kaudu avaks olulisi tasandeid, mis konteksti tundmata jäävad märkamata? Sageli viidatakse dekadentsile kui äärmiselt ambivalentsele mõistele. Mida see tähendab? Kuidas dekadentsile iseloomulikku ambivalenttsust tekstides ära tunda?

Lyytikäinen: Üksikute märkide asemel on ehk pigem tegemist tervikliku vaateviisi ja hoiakuga (ingl *stance*), kuid kulgetakse haiguse, nõrkuse, melanhoolia, jälkuse ja kõikehõlmava pessimismi vaimus. Teisest küljest tähendab dekadents perverssuste ülistamist, kõige pööramist vastukarva ehk à *rebours* ja pidevat emotsioonide ambivalenttsust. Ambivalenttsus ilmneb stiilis ja kujutamise tasandil: ilus on samal ajal inetu, terve haiglaslik, õõvastav tõmbab ligi jne. Ambivalenttsus kuulub dekadentsi juurde olemusliku osana. Naturalismis on palju allakäigu kirjeldusi, kuid hoiak allakäigu suhtes on teine ja eesmärgiks allakäigust eemale juhatav kriitika. Dekadentsis on allakäik saatus, millele alistutakse, kui seda otse ei ihaldada.

Potolsky: Viitaksin ka siinkohal ühistele maitse-eelistustele. Teosed, mis vihjavad Baudelaire'ile või Wilde'ile või viitavad lugudele Salomé'st ja Tannhäuserist, mõjuvad dekadentlikena isegi siis, kui lugeja ei suuda neid tundeid esilekutsuvaid visuaalseid või tekstilisi karakteristikuid kindlaks määrata. Üsna sama lugu on naturalismile viitavate teostega, mis on tihti selektiivsed, keskendudes rohkem mingile konkreetsele osale Zola romaanidest – eelkõige „Nanale“, mitte näiteks „Söekaevuritele“.

Nõustun sellega, et dekadents on ambivalentne liikumine. Paljud dekadendid loobusid sellest sildist või pöörasid hiljem dekadentsile selja. Ka siinkohal võib viidata maitse-eelistustele: kuna dekadents on ilma essentsita, on lihtne seda omaks võtta ja sellest omakorda loobuda.

Minu meelest on teaduskirjanduses senini põhjalikumalt selgitamata dekadentsi suhe selliste mõistetega nagu estetism, modernism, impressionism ja sümbolism. Äkki neid ei saagi üksteisest selgelt eristada, sest paljusid mõisteid kasutati üle-eelmise sajandivahetuse Euroopas sageli sünonüümidena või vähemalt osaliselt kattavas tähendusmahus. Või on dekadentsil praegu teisi mainitud mõisteid allutav jõud, s.t ülejäänud mõisted, mis on kasutusele võetud dekadentsist hilisemal perioodil, osutuvad mingite dekadentsiga haakuvate aspektide tähistajaks. Minu meelest on kõige selgem naturalismi ja dekadentsi erinevus, aga teinekord jään nende vahele eristusjoone tõmbamisega jänni. Kas teie arvates on nende mõistete vahekorrad selged või on siin veel tumedaid alasid? Ja veel: *fin de siècle* on ka üks mõiste, mis vajab seoses dekadentsiga lähemat selgitamist. Milline on nende kahe mõiste vahekord?

Potolsky: Ma olen kaua oodanud katusmõistet, mis hõlmaks kõiki avangardliikumisi alates XIX sajandi teisest poolest. Dekadents on mõistena seepärast eriti väärtuslik, et see esineb mitmes rahvuskirjanduses, samal ajal kui estetismi ja sümbolismi on seostatud pigem inglise ja prantsuse kirjandusega. Ometi ei ole ka dekadents katusmõisteks sobilik, kuna seda kasutatakse eri kultuurikontekstides erinevalt. Mainisite naturalismi ja dekadentsi vahelisi erinevusi, kuid see kehtib peamiselt prantsuse kirjanduses ja sellega seotud kirjanduslugudes. Inglise kirjandus piiritleb dekadentsi aga teisiti, muutes selle kasutamise katusmõistena keeruliseks. *Fin de siècle* sobiks ehk katusmõisteks isegi paremini, kuid ka seda on hakatud kasutama võrdlemisi kitsa ajaloolise perioodi tähistamiseks (1880–1914). Itaalia kirjandusteaduses tähistatakse terminiga *decadentismo* meie mõistes hoopis modernistlikke teoseid. Seega ma alles otsin seda head kandidaati!

Lyytikäinen: Need on igavesed küsimused, nendevaheline seos sõltub alati määratlejast ja teiste mõistete määratlusest. Traditsiooniline defineerimine ei pruugi ehk humanitaaraladel õigustatud olla. Pigem annab tulemusi erinevuste ja sarnasuste kirjeldamine ja analüüsimine, kuid kõike pole võimalik üheselt paari sõnaga kokku võtta. Selle asemel tuleb enamjaolt usaldada oma vaistu: kui ollakse tuttav *fin de siècle*'i kultuuri mitmekesisusega, eristuvad sellest kihid, mitte aga erinevad lahtrid. Suundumused moodustavad üksteisega liitudes võrgustiku, kuid neil on endiselt oma prototüübid, selgelt äratuntavad juhtumid. Olen rääkinud siinkohal dekadentsist piiratud tähenduses, mitte katusmõistena. Dekadents on minu meelest osa laiemalt mõistatud modernismist, kuid modernism on samuti katusmõistena problemaatiline.

Eestis ja minu teada ka mitmel pool mujal endistes sotsialistlikes maades kasutatakse seniajani katusmõistena hoopis uusromantismi, mitte mõisteid *fin de siècle* ja dekadents. Niisiis, kas dekadents on romantismi jätk või see siiski vastandub romantismile, ja kuidas sellisel juhul suhestuvad dekadentsi ja romantismiga naturalism ja realism?

Potolsky: Uusromantism ei ole iseenesest halb mõiste, sest annab tunnistust nii romantismi ja dekadentsi vahelistest seostest kui ka nendevahelistest erinevustest. Marksistlik tигedus dekadentsi vastu osutab antud termini piiratusele, eriti, nagu mainisite, postsovetlikes maades. Ilmselt on mõistlik kasutada mõistet, mida kasutasid kohalikud kirjanikud ja nende kaasaegsed.

Kui nad tundsid ennast olevat koos rahvusvahelise dekadentliku liikumisega, siis tasub kasutada dekadentsi; kui nad kasutasid uusromantismi, on just see kõige õigem termin. Sellest ei saa teha raudset reeglit, sest aeg-ajalt tuleb kasutusele võtta uusi mõisteid, et tähistada suundumusi ja mõjusid, mis tol ajal ei olnud nii ilmsed või mida ei osatud märgata.

Lyytikäinen: Ka vanemates soome kirjanduslugudes räägitakse üle-eelmise sajandivahetuse kunstist ja kirjandusest kui uusromantismist. Romantism on üks terminitest, mis paljude arvates katab peaaegu kõik klassitsismivastase ja on õigustatud väita, et paljud romantismi ideed on endiselt meie esteetika tugisambad. Termini „uusromantism“ lähtekohaks oli omal ajal eristumine naturalismist, iseäranis selle teaduslikkusest ja seosest tegelikkusega, ning saavutada seeläbi kunst, mida J. K. Huysmans nimetas „emotsioonide ja ideede ajaks“. Ruumi tuli teha fantaasiale ja uutele tunnetele. Kuid rahvusvahelises kontekstis on tegemist siiski millegagi, mis Prantsusmaal on esinenud sümbolismi ja dekadentsi nimetuse all. Tahaksin neid kaht hoida eraldi, kuigi tegemist on sama mündi kahe poolega: sümbolism haarab ideede ja illusioonide järele, dekadents pöörab pilgu elu viletsuse poole. Nad kohtuvad teineteisega paljudes teostes, nii nagu ka T. S. Elioti luuletuses „Ahermaa“. Seal seisab uut väljendusviisi taotlev modernism silmitsi sümbolismi ja dekadentsiga.

Kumus 8. septembril avatava näituse pealkiri on „Kurja lillede lapsed“ – otsese viitena Baudelaire'i kurikuulsale luulekogule „Kurja lilled“ („Les Fleurs du mal“). Milline on teie meelest Baudelaire'i suhe dekadentsiga? Igatahes eesti kultuurikontekstist lähtudes näib, et Baudelaire'i mõju on olnud tohutu suur, ja mitte ainult kirjanduses, vaid ka mis tahes muudes kultuurimälu kandjates. Nii otseseid kui ka kaudseid viiteid Baudelaire'i luulele ja esseedele leiab lõputult, k.a kurja lillede motiiv, mis tuleb esile paljudes eesti kunstnike töödes. Baudelaire'i kõrval võiksite ehk mõne sõnaga määratleda ka Nietzsche panust dekadentsi tähendusvõrgustiku genereerijana. Eestis, võib-olla ka Soomes ja Lätis, on tema mõju olnud ehk veelgi suurem. Niisiis, mida arvate Nietzsche ja dekadentsi seostest?

Lyytikäinen: Baudelaire'i rolli sümbolismi ja dekadentsi, nagu ka hilisema modernismi eeskujuna on vaevalt võimalik üle hinnata. Kas üldse oleks dekadentsi ilma temata? J. K. Huysmans'i „Äraspidi“ romaani peategelasele on Baudelaire ebajumal, kuid muidugi oli ta seda kõigile dekadentidele. Ainuüksi „kurja lillede“ motiivi jälgides võiks kirjutada paksu raamatu. Nietzsche roll on tajutav hilisemas dekadentsis, ja eriti nendes riikides, kus dekadents tuleb esile üheaegselt Nietzsche mõju kasvuga. Teisalt muudab Nietzsche ambivalentne ja raskesti mõistetav suhe dekadentsiga selle nähtuse huvitavaks: see, kuidas Nietzschet loetakse, varieerub märkimisväärselt. Igal juhul Põhjamaade dekadentsis on dekadentidest „üli-inimesed“ – keda iseloomustab nii tugevus kui nõrkus, maniakaalsus kui depressiivsus – tüüpilised dekadentlike teoste peategelased.

Potolsky: Olen alati pidanud Baudelaire'i dekadentliku liikumise alusepanijaks ja mitte ainult seepärast, et temast lähtuvad paljud dekadentsile omased kujutusviisid, vaid ka teda vaimustanud Poe, Wagneri ja Delacroix' pärast. Baudelaire õpetab teistele kirjanikele, kuidas vaimustuda või leida inspiratsiooni teisest kunstnikust või kirjanikust. See näib kehtivat ka eesti dekadentsi puhul, mida mainisite.

Nietzsche mõju on märksa ambivalentsem, eelkõige seepärast, et ta astub dekadentide vastasleeri. Tema opositsioon on täis ironiat; Nietzsche tunneb just seepärast teistes ära

dekadentsile omaseid jooni, et ta on enda väitel ise ka dekadent. Võib-olla on parem vaadelda Nietzschet kui Baudelaire'i õpilast. Nietzsche võttis oma dekadentsi definitsiooni üle Bourget' kuulsast Baudelaire'i esseest ning kasutas seda mõistet oma tekstides prantsuskeelsena, s.t tõlkimata kujul. Seega kuulub ka Nietzsche dekadentsi kaanonisse – kaanonisse, mille on suuresti kujundanud Baudelaire.

XX sajandi kultuuri- ja kirjanduslugusid lapates jääb mulje, et Baudelaire seostub isegi rohkem sümbolismi ja modernismi kui dekadentsiga. Ehk peab paika seisukoht, mida esindab saksa dekadentsiuurija Dieter Kafitz? Selle järgi antakse XIX sajandi lõpus dekadentsile negatiivne hinnang rahvuskonservatiivide tegevuse tõttu. Tagajärjeks on dekadentsi võrdsustamine degeneratsiooniga, sümbolismi mõiste kasutuselevõtt ja selle tähenduse lahutamine dekadentsist. See omakorda viib dekadentsi mõiste vältimiseni teaduskirjanduses pea kogu XX sajandi jooksul. Kas peab paika Kafitzi väide, et dekadents ei olnud XX sajandil tabuteema üksnes sotsialismi-, vaid ka kapitalismimaades?

Potolsky: Dekadentsile omased negatiivsed konnotatsioonid pärinevad juba XVIII sajandist ning olid XIX sajandil ulatuslikult kasutusel. Ka marksistlik kriitika (lääne kapitalistliku) dekadentsi vastu on selle ajalooa kooskõlas. Aga dekadentlikud kirjanikud võtsid selle termini rõõmuga kasutusele, nagu ka geiaktivistid sõna *queer*. Max Nordau toob oma teoses „Degeneratsioon“ („Entartung“, 1892) välja hea analoogia Baudelaire'i ja Aleksander Suure surma vahel: nii nagu kindralid võtsid pärast Aleksander Suure surma endale tema vallutatud territooriumid, võtsid Baudelaire'i järgijad eeskujuna oma meistri käekirjast: sümbolistid omandasid tema müstilised kalduvused (Baudelaire'i luuletus „Vastavused“), Swinburne võttis üle Baudelaire'i sadismi jne. Kõike arvesse võttes tundub see olevat tabav Baudelaire'i mõju kirjeldus. Ma ütleksin veel täienduseks, et Baudelaire on olnud nii tähtis seepärast, et ta on mõjukas eeskujuna, ta on olnud ka ammendamatu allikas.

Lõpetuseks tahaksin kuulda teie konverentsimuljeid. Teatavasti olid sel konverentsil vaatluse all afektid ja emotsioonid, ja mitte ainult naturalismi ja dekadentsi kontekstis, vaid ka eri tüüpi modernistlikes tekstides. Kas dekadentsi raames on seda temaatikat palju uuritud või on see alles avastamata ala? Kumas avatava dekadentsi näituse materjale uurides ning eesti kirjanduse ja kunsti suhete üle mõtiskledes tundus mulle, et värvid on nii mõnegi dekadentliku kirjaniku töös äärmiselt olulised. Kas me ei peaks dekadentsi kontekstis nende teemade puhul rohkem tähelepanu pöörama värvidele, kusjuures mitte ainult kunstis, vaid ka kirjanduses?

Lyytikäinen: Dekadentlike emotsioonide uurimine on alles algusjärgus. Samuti ei ole küllaldaselt uuritud dekadentsi ja modernismi suhet: emotsioonide kaudu lähenemine võiks sellessegi valdkonda tuua uut teavet. Värvid ja ambivalentne värvisümbolika on dekadentlikus kirjanduses äärmiselt olulised, maalikunstist rääkimata. Kindlasti on ka selles vallas uurimistööd veel piisavalt. Värvide ja tunnete vaheline seos on veel eraldi peatükk.

Potolsky: Usun, et dekadentsi ja emotsioonide osas on palju avastamisruumi. Afektiteooria on veel võrdlemisi uus ja pakub kirjandus- ja kunstiuurijatele palju põnevaid lähenemisviise. Kui ma ettekandele materjali kogusin, siis jahmatas mind see, kui paljud põhimõisted on dekadentsi ja afektiteooria puhul samad, mis näitab, et ka dekadentsi tuleks pidada üheks afektiteooriaks teiste seas.

Kas konverentsiettekandeid kuulates joonistus välja mingi põhimõtteline erinevus Põhjamaade dekadentsi (*Nordic decadence*) ning Lääne- ja Kesk-Euroopa dekadentsi näidete vahel?

Potolsky: Ma sain konverentsil palju uut teada, kuid ma ei usu, et oskan Põhjamaade dekadentsi kohta veel midagi öelda, sest paljud võtmetekstid on tõlkimata (ja paraku ei oska ma ühtegi selle regiooni keelt!). Panin tähele, et paljude konverentsil käsitletud Põhjamaade dekadentsi tekstide puhul mängisid maapiirkonnad ja maastikud inspiratsiooniallikana suurt rolli. Seda saab ilmselt seletada lääneriikidest erinevalt toimunud moderniseerumisega, kuid sellest hoolimata oleks põnev uurida selle vägagi (suur)linliku esteetika avaldumist, eriti maapiirkondades.

Lyytikäinen: Kogu küsimus Põhjamaade dekadentsist on suures osas lahtine. Esile on toodud seoseid prantsuse ja Kesk-Euroopa dekadentsiga, kuid erinevusi märgata ei ole lihtne. Mis on see mingil moel põhjamaine või mis haakub vaid iga kirjaniku oma stiiliga? Kas Põhjamaades on üldse mingit ühist dekadentsi? Neid küsimusi ei ole veel üldse uuritud.

Tõlkinud **Mirjam Hinrikus** ja **Marianne Lind**

USA Utah' ülikooli inglise kirjanduse professori Matthew Potolsky Tallinna ettekande pealkiri kõlas „Tänavastseenid: revolutsioonilised afektid ja dekadentsi poliitika“ („Street Scenes: Revolutionary Affect and the Politics of Decadence“). Potolsky raamatud on „Lõputu lagunemine: Dekadentsi esteetikast ja poliitikast“ („Perennial Decay: On the Aesthetics and Politics of Decadence“, 1998) ja „Kirjasõna dekadentlik vabariik: Maitse, poliitika ja kosmopoliitiline kogukond

Helsingi ülikooli soome kirjanduse professori Pirjo Lyytikäinen kõneles Tallinnas konverentsil „Lõpumängud ja emotsioonid. Lõputaju modernistlikus kirjanduses ja kunstis“ teemal „Tajudes lõppu: meeleolud ja emotsioonid lõpumängudes“ („Sensing the End: Moods and Emotions in End Games“). Lyytikäinen on toimetanud kogumikke „Narkissos ja Sfinks. Mina ja Teine sajandivahetuse kirjanduses“ („Narkissos ja Sfinksi. Minä ja Toinen vuosisadanvaihteen kirjallisuudessa“, 1997) ja „Muutuvad stseenid: Euroopa ja Soome fin de siècle'i kohtumine“ („Changing Scenes.

👁 **Baudelaire'ist Beardsleyni** („The Decadent Republic of Letters: Taste, Politics, and Cosmopolitan Community from Baudelaire to Beardsley”, 2012).
Erakogu

Encounters between European and Finnish Fin de Siècle, 2003).
Piret Räni / TLÜ

Vaatamisi: 165

0 Comments Sirp

 Login ▾

 Recommend Share

Sort by Best ▾

Start the discussion...

LOG IN WITH

OR SIGN UP WITH DISQUS

Name

Be the first to comment.

ALSO ON SIRP

Usk nõidusesse ja sotsiaalne aju

1 comment • 2 months ago

Ülo Ennuste — Kas tõesti makropoliitilise tõeäärmise kevad näib ELis lõpuks terenduvat?Tõepoolest nt:A) EP (EL ...

Riigist, rahvusest ja maagilisest mõtlemisest

1 comment • 2 months ago

Lauri Vahtre — Noh, võinuks siis ka lätlaste tüdrukut mainida, praegu kaunistab ta (minu meelest) üht kõige ...

Millist kaitset vajab rehielamu?

1 comment • a month ago

Taastusehituse OÜ — Aitame taastada palkmaju www.majataastus.ee

Lääne tsivilisatsiooni esiletõus kui igavene mõistatus

2 comments • 2 months ago

Avo Reinvald — Kas kristlus peaks ikka olema teiste suurte religioonidega võrreldes rohkem arengut ja ...

 Subscribe Add Disqus to your site [Add Disqus](#) [Add](#) Privacy